

Motion till riksdagen

1986/87:Jo823

Alf Svensson (c)

Ett ekologiskt hanteringssystem för latrin och annat organiskt hushållsavfall

Det naturliga kretsloppet växt-föda-avfall-växtnäring-växt har genom vår och nuvarande hantering av annat organiskt hushållsavfall brutits. Resursen har blivit en miljöbelastning.

Enbart latrinet från Sveriges befolkning torde, grovt räknat, innehålla 40 000 ton kväve, 5 000 ton fosfor och 10 000 ton kalium. Utöver dessa makronäringsämnen finns en hel flora av andra biogena ämnen som, framför allt i ett långsiktigt odlingsperspektiv, kan komma att visa sig vara ännu värdefullare för både bördigheten och näringskvaliteten.

Genom s. k. rationell drift har mulhalten och jordstrukturen på en stor del av den svenska åkermarken försämrats katastrofalt. Detta har hitintills, oftast mer än väl, kompensrats med höjda konstgödselgivor, bättre växtsorter och i övrigt förbättrad odlingsteknik. Mycket starka miljö- och även kvalitets skäl talar nu för en sänkning av gödselgivorna. Latrin och annat organiskt hushållsavfall innehåller mycket mulbildande substans och näring för strukturupbyggande organismer. Ett slutet kretslopp skulle därigenom på ett effektivt sätt bidra till att förbättra bördigheten.

Lättillgängliga råvaror av fosfor för mineralgödselframställning är mycket begränsade. Naturresursutredningen SOU 1983:56 kom fram till att de globala tillgångarna kan vara slut redan om 200 år. I all synnerhet är fosfortillgångar med acceptabel kadmium eller fluor- och arsenikhalt mycket begränsade. Även kommande generationer har rätt till jordens begränsade resurser och kommer således att behöva nyttiggöra fosfortillskott genom mineralgödsel. Vi har moralisk skyldighet att spara i stället för att slösa. Då konstgödseltillverkningen är mycket energikrävande och eftersom tillgången till miljövänliga energikällor är begränsad måste även kvävehanteringen begränsas. Framställning av 40 000 ton konstgödselkväve kräver en energimängd motsvarande ca 60 000 ton eldningsolja.

Det sammanlagda växtodlingsvärdet för latrin och annat lämpligt organiskt hushållsavfall torde för Sveriges del uppgå till åtminstone 0,5 miljarder kronor per år i fredstid. När kompensation med konstgödsel inte kan ske på grund av miljöskäl, avspärning eller trytande råvarutillgång är det nödvändigt att vida mer än hittills så att säga sluta kretsloppet.

Miljard efter miljard har investerats i avloppsledningar och "reningsverk". Trots detta är redan nu vattendrag, sjöar och hav hotade. Exempelvis anses 100 000 kvadratkilometer av Östersjön vara dött hav, till övervägande del beroende på läckage från kraftigt gödslade åkrar och från kommunala "reningsverk". Genom att inte växtnäringen i latrinet och annat organiskt

avfall återförs till den odlade jorden utan ersätts med konstgödsel. uppstår en dubbelbelastning på grundvatten, vattendrag, sjöar, hav och ozonlagret och bidrar till hotet gentemot våra oersättliga livsvillkor.

Mot. 1986/87
Jo823

Den nu tillämpade avfallshanteringsprincipen är i grunden omöjlig.

Det går inte att på ett försvarbart sätt använda vatten som transportmedium. De stora vattenmängder som behövs för att transporten skall fungera gör det omöjligt att, med tillgängliga resurser, effektivt återvinna i vattnet löst eller blandad växtnäring och mullbindande substans så att slutprodukten har så låg vattenhalt att den till rimliga kostnader kan transporteras tillbaka, även till de åkrar som ligger långt från reningsverket. Risken för att skadliga ämnen från industrier och gatuavlopp är inblandade är också nära nog omöjlig att undanröja.

Det är också ohållbart att först i en ofrånkomligt energi/resurskrävande och miljöbelastande process tillverka sopsäckar och till stor del fylla dessa med organiskt material, som t. ex. potatisskal, matrester, blöjor, och sedan transportera detta via likaså åfrånkomligt energi-/resurskrävande och miljöbelastande fordon långa sträckor till centraltippar, för att där förvandla resursen till en miljöbelastning.

Känd teknik och redan uppnådd biologisk-ekologisk kunskapsnivå ger goda förutsättningar för att, med bibehållen komfort, ersätta det nuvarande wc-systemet och annan i längden omöjlig hantering av avfall. Målsättningen skall vara, att slutprodukten blir en näringsrik mylla eller råhumus med låg vattenhalt, fri från naturfrämmande ämnen, skadliga bakterier och andra sjukdomsalstrare.

Av hittills kända metoder är det endast genom kompostering under bästa möjliga miljömässiga förhållanden som detta mål kan nås s. k. multrum-läggning eller wc-system med extremt låg vattenförbrukning, som är anslutna till närbelägna komposteringsanläggningar, är metoder eller system som bör bli föremål för en intensiv forskning och utveckling. Stora krav på driftssäkerhet och resurssnålhet måste därvid ställas på anläggningarna. Potatisskal, matrester, blöjor och annat lämpligt hushållsavfall skall också omsättas i anläggningarna. Disk-, tvätt- och badvatten bör kunna renas i minireningsverk. Miljöpolitiska insatser och miljövärnande verksamheter har alltför ofta blivit akut och för sent påkallade. När oersättliga miljövärden och livsvillkor förötts analyseras verkligheten och skuldbördan fördelas. Det är angeläget att en ekologisk framsynt politik, strävanden efter att i görligaste mån sluta kretsloppet är rejält framtidsinriktat och inte väjer ens för beslut och forskningsuppgifter som i nuet kan te sig föga aktuella eller rent av orimliga.

Hemställan

Med hänvisning till ovan anförda hemställs

att reksdagen beslutar hos regeringen begära att ett omfattande forsknings- och utvecklingsarbete startas för ekologisk avfallshantering av latrin och annat organiskt hushållsavfall.

Stockholm den 27 januari 1987

Alf Svensson (c)